

Calderoni Taneszköz-információs Központ

Magyar Elektronikus Taneszköz Adatbázis és Etalontár (Bácsi János)

OKTATÁSKUTATÓ ÉS FEJLESZTŐ INTÉZET

Ingyen letölthető elektronikus tananyagok

A kompetenciaalapú oktatás terjedésével és a nem szakrendszerű oktatás kötelező bevezetésével folyamatosan egyre szélesebb igény merül fel a digitális tananyagok iránt. A pedagógusok elsősorban nem a komplex szoftvereket keresik az oktatáshoz, hanem a szabadon letölthető digitális tananyagokat, anyagokat, amelyekkel a tanítási óráik egy részét színesíthetik, amelyeket szabadon alakíthatnak egyéni és tanulói igényeikhez, amelyeket jól tudnak alkalmazni a csoportmunkához és a differenciáláshoz.

Az elektronikus tananyagok iránt azért nőtt meg az érdeklődés, mert az elektronikus formában tárolt információhoz könnyebben és gyorsabban lehet hozzáférni, mint a papír- alapúhoz. Egyszerűbben és gyorsabban lehet az elektronikus információkkal különböző műveleteket végezni, mint a hagyományos tankönyvek és munkafüzetek feladataival. Végezetül: ma már vannak olyan információk, amelyek csak elektronikus formában hozzáférhetők. Persze ez nem jelenti azt, hogy a többi tudástárra nincs szükség. Ezután is szükség van az elménkre mint belső tudástárra: meg kell tanulnunk például bizonyos ismereteket, hogy fejből tudjuk őket, hiszen nem fordulhatunk mindig a külső tudástárakhoz. Ezután is szükségünk van a könyvekre mint a hagyományos külső tudástárakra, de ezeket a tudástárakat ki kell egészítenünk a külső elektronikus tudástárakkal, az infokommunikációs eszközökkel, mert csak ezek alapos ismeretével és megfelelő használatával tud boldogulni a XXI. század embere a világban. A tudástárak bővülését a 2007. évi NAT legitimálja, hiszen a digitális kompetencia fejlesztését az iskolai nevelés és oktatás alapvető céljai között jelöli meg: „A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (Information Society Technology, a továbbiakban: IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése,

visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje, továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül" (NAT 2007: 10).

A pedagógusok, hogy a digitális kompetencia kapcsán eleget tudjanak tenni mind a NAT előírásainak, mind a társadalom elvárásainak, a leggyakrabban a következő két adatbázishoz fordulnak segítségért:

- Sulinet Digitális Tudásbázis (SDT), <http://www.sulinovadatbank.hu>
- Magyar Elektronikus Taneszköz Adatbázis (META), <http://www.tanszertar.hu>

A *Magyar Elektronikus Taneszköz Adatbázis* anyagát 2003 januárjától kezdte működtetni az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, majd ezt a tevékenységet átvette 2008. január 1-jétől az *Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI) Calderoni Taneszköz-információs Központ*. Az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet Innovációs Központjában – az NFT HEFOP 3.1. programon belül – nagyon sok készség- és kompetenciafejlesztő feladatblokkot dolgoztak ki, és építettek be az adatbázisba. A Magyar Elektronikus Taneszköz Adatbázis honlapján a következő tantárgyakhoz találunk készség- és kompetenciafejlesztő feladatokat: angol, biológia, fizika, földrajz, francia, informatika, kémia, magyar, matematika, német, történelem, rajz és vizuális kultúra.

Egy-egy tantárgy konkrét anyagához a következőképpen juthatunk hozzá. Behívjuk a honlapot: <http://www.tanszertar.hu>, amelynek nyitóoldalán vastag betűkkel kiemelve megtaláljuk a tantárgyak felsorolását, majd ráklikkelünk a kiválasztott tantárgy nevére, ezzel megjelenik az adott tantárgy mappája. Ha rákattintunk a mappára, előtűnnek a mappában található könyvtárak, a könyvtárakban pedig a szabadon letölthető, tényleges tartalmat találjuk. Ha például ráklikkelünk a *Magyar* tantárgynévre, és megjelenik a *Magyar* mappa, akkor a mappában a *Szövegalkotás* és a *Szövegértés* könyvtárakat találjuk.

A *Szövegalkotás* könyvtár a 8. és a 10. évfolyam feladatait tartalmazza. Mind a 8., mind a 10. osztályos *Szövegalkotás* alkönyvtár két további alkönyvtárból áll:

- *Fejlesztő feladatok. Tanári kézikönyv. Szövegalkotás. 8. évfolyam, illetve 10. évfolyam;*
- *Fejlesztő feladatok. Tanulói kézikönyv. Szövegalkotás. 8. évfolyam, illetve 10. évfolyam.*

A tanulói kézikönyvek közel 50-50 komplex feladatsort tartalmaznak. A 8. osztályos szövegalkotás tanulói könyve például a következő fő fejezetekből épül fel: *Beszélgetés az írásról, Érvelő szövegek, Narratív szövegek, Leíró szövegek, Gyakorlati szövegfajták (önéletrajz, életrajz, levél, olvasói levél), Kreatív írásfeladatok*. A feladatok hasznos kiegészítője, hogy nagyon sok szöveghez kapcsolódik kép vagy rajz, amelyeket online módon, a digitális táblán vagy offline módon, projektor és számítógép segítségével könnyen meg tudunk jeleníteni, mindenki számára láthatóvá tudunk tenni. Ezzel megtakaríthatjuk a sokszorosítás költségét. A szövegalkotási feladatok közül sok épül arra, hogy a képet ki kell vetíteni, vagy akár csak föl kell villantani. Nagyon sok szöveghez, feladathoz tartozik internetes forrás, amelyek segítségével további információkhoz juthatunk. A képanyag változatos, szorosan kapcsolódik a mindennapi élethez, hiszen ugyanúgy találhatunk képet Madame Curie-ről, mint Rózsa Magdiról, ugyanúgy Einsteinról, mint dr. Bubórol. A sokrétű és jól használható képanyag valamennyi tantárgyat jellemzi, nem csak a magyart. A feladatok esetén nem kell az összes szövegalkotási feladatot vagy egy-egy komplex feladatsor minden elemét megoldatni, hanem tetszés szerint válogathatunk, vágathatjuk, átrendezhetjük, kiegészíthetjük vagy törölhetjük az elemeket. Ez a tulajdonság szintén valamennyi tantárgy feladatsoráról elmondható.

A *Tanári kézikönyvek* tartalmazzák azokat a szempontokat, amelyek alapján a tanulók szövegeit viszonylag egységesen lehet értékelni. Emellett sok hasznos tanácsot és ötletet adnak a szövegalkotás eredményes tanításához.

A *Szövegértés* könyvtárban találjuk a *Fejlesztő feladatok*, a *Tanulói kézikönyv*, a *Szövegértés 7. és 9. évfolyam* feladatsorait, valamint a hozzájuk tartozó tanári kézikönyveket. A *Tanulói kézikönyv* 22 komplex feladatsort tartalmaz. Egy feladatsorban átlagosan 10-12 feladat található. A könyvben fellelhetők olyan szövegek,

amelyekhez 2-3 feladatsor is kapcsolódik. A feladatokat itt is tetszés szerint lehet szerkeszteni, ki lehet vetíteni vagy nyomtatni. A szövegértési programcsomag felépítése a következő: *Szövegelemzés megadott szempontból*, *Szövegelemzés kiemelt fókuszpontokkal*, *Globális szövegelemzés*, *Komplex szövegek, szelektív szövegértés*. Nagy előnye a *Tanulói kézikönyv*nek, hogy a feladatmegoldásokban alkalmaztatja a kooperatív technikákat, ezzel teret enged a korszerű oktatásszervezésnek. A feladatok megválogatásában jól érvényesül a fokozatosság elve, amely részben azt jelenti, hogy a könnyebb feladatokat nehezebbek követik, részben pedig azt, hogy a szövegértési műveletek az információ-visszakereséssel kezdődnek, majd a szövegen belüli logikai viszonyok felismerése után a lényegkiemelés és az implikációs feladatok következnek. A szövegek között találunk élmény-, információ- és tudáskínálót egyaránt. A *Tanári kézikönyv* bevezetője tisztázza a szövegértés tanításának céljait, a feladatait, a szövegértés tanításának alapgondolatait. Magában foglalja továbbá a feladatállomány szerkezetének leírását, a tanulói példányok használatának lehetőségeit, az osztálytermi munkára vonatkozó metodikai javaslatokat, a fejlesztő feladatok értékelésének elveit, valamint a teljes megoldókulcsot.

A többi tantárgyban is a magyaréhoz hasonló az adatbázis felépítése. Nagy erénye a feladatbanknak, hogy könnyen elérhető, viszonylag nagy mennyiségű anyagot tartalmaz és bárki számára ingyen hozzáférhető.

Az ilyen honlapok a kompetenciaalapú oktatás nélkülözhetetlen segédeszközei. Bátran ajánlhatjuk tanároknak, tanítóknak, hallgatóknak és minden olyan embernek, aki érdeklődik a digitális vagy digitalizálható tananyagok vagy az oktatáskutatás iránt.

Bácsi, János: Free downloadable digital teaching resources

Az írás szerzőjéről

Bácsi János

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskola, Szeged, Magyarország

bacsi[kukac]jgypk.u-szeged.hu; gyakorlo[kukac]jgypk.u-szeged.hu